

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет

Громадське здоров'я в Україні: проблеми та способи їх вирішення

*Матеріали V науково-практичної конференції
з міжнародною участю на вшанування пам'яті М. Г. Гуревича (1891–1937),
засновника та керівника першої в Україні кафедри соціальної гігієни
при Харківському медичному інституті*

м. Харків, 28 жовтня 2022 року

Харків
ХНМУ
2022

Секція 7
МЕДИЧНА ОСВІТА, НАУКА ТА ПРАКТИКА
КОМПЕТЕНТНІСТНИЙ ПІДХІД
У ПІДГОТОВЦІ МАГІСТРІВ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Грузєва Т. С., Гречишкіна Н. В.
Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, м. Київ

Безпрецедентні виклики для здоров'я населення у XXI столітті обумовлюють потребу в пріоритетному розвитку систем громадського здоров'я, здатних протистояти новим загрозам та сприяти зміцненню здоров'я і благополуччя. В даному контексті актуалізується проблема підготовки кадрів для системи громадського здоров'я, забезпечення формування їх компетентнісної складової у процесі навчання.

Обґрунтування освітніх програм підготовки магістрів громадського здоров'я в Національному медичному університеті імені О. О. Богомольця протягом тривалого часу відбувалося в декілька етапів з урахуванням наявної нормативно-правової бази, міжнародних рекомендацій та існуючого досвіду. У 2016 р. після схвалення в Україні Концепції розвитку системи громадського здоров'я в закладі було розпочато роботу зі створення 2 професійно-освітніх програм підготовки бакалаврів та магістрів громадського здоров'я. По завершенню підготовки цих освітніх документів у 2017 р. НМУ імені О. О. Богомольця став першим закладом вищої освіти в країні, який отримав ліцензії на підготовку бакалаврів та магістрів громадського здоров'я. Водночас, відсутність затверджених стандартів освіти за вказаним напрямом дещо загальмувала процес втілення професійно-освітніх програм у життя. Тому проектна група НМУ імені О. О. Богомольця зі створення освітніх програм зосередила діяльність на вивченні зарубіжного досвіду, нових стратегічних документів міжнародного та європейського рівня, рекомендацій експертів ВООЗ, ASPHER тощо.

Європейська програма ключових компетенцій фахівців громадського здоров'я ASPHER стала основою для визначення контенту навчання для оволодіння фахівцем громадського здоров'я необхідними компетентностями. Оскільки формування необхідної компетентнісної складової майбутніх фахівців громадського здоров'я відбувається шляхом набуття теоретичних знань та засвоєння практичних навичок, особливу увагу було приділено гармонічному поєднанню в освітній програмі теоретичної та практичної компонент навчання. Важливим завданням стало забезпечення оволодіння особами, що навчаються, такими компетентностями, які дозволять їм успішно здійснювати усі основні оперативні функції громадського здоров'я. Зокрема фахівець громадського здоров'я повинен вміти розуміти та оцінювати результати досліджень стану здоров'я населення, визначати актуальність, економічну доцільність та етичну прийнятність певних втручань. Це потребує розвитку широкого кола компетентностей спостереження, аналізу, діяльності, контролю за діями, які пов'язані з викликами для здоров'я. При цьому, компетентності з досліджень та аналізу є необхідними для виконання двох функцій громадського здоров'я, а саме епіднагляду і оцінки стану здоров'я та благополуччя населення; моніторингу та реагування на небезпеки для здоров'я та при надзвичайних ситуаціях у сфері охорони здоров'я. Компетентності з надання послуг забезпечують можливість реалізації трьох наступних основних оперативних функцій гро-

мадського здоров'я: захисту здоров'я; зміцнення здоров'я та профілактики захворювань. А компетентності, що стосуються механізмів реалізації є необхідними для основних оперативних функцій забезпечення стратегічного керівництва в інтересах здоров'я та добробуту; забезпечення сфери громадського здоров'я компетентними кадрами; забезпечення організаційних структур і фінансування; інформаційно-роз'яснювальної діяльності, комунікації та соціальної мобілізації її в інтересах здоров'я; а також для сприяння розвитку наукових досліджень у сфері охорони здоров'я для наукового обґрунтування політики та практики.

Вивчення та аналіз досвіду підготовки фахівців громадського здоров'я в провідних університетах Європи та світу засвідчили суттєві відмінності в освітніх програмах щодо чисельності навчальних дисциплін, кредитів, форм атестації тощо. Аналітичні узагальнення дозволили виявити особливості та закономірності базової і спеціальної підготовки, які було використано для удосконалення власних освітніх програм.

Після затвердження в Україні стандартів вищої освіти за спеціальністю 229 «Громадське здоров'я» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти у 2020 р. та другого (магістерського) рівня вищої освіти у 2018 р. в НМУ імені О. О. Богомольця було проведено самооцінку освітньої програми підготовки магістрів громадського здоров'я на відповідність національному стандарту освіти та Моделі компетенцій BOO3-ASPHER для кадрів громадського здоров'я в Європейському регіоні. Встановлено, що освітня програма повністю узгоджується з національним освітнім стандартом. Порівняльний аналіз університетської освітньої програми підготовки магістрів громадського здоров'я з Європейською моделлю BOO3-ASPHER виявив високий рівень їх відповідності. Практично усі компетентності за 10 напрямками основних компетентностей, передбачених Моделлю компетенцій BOO3-ASPHER, забезпечуються навчальним контекстом університетської освітньої програми в процесі вивчення широкого переліку навчальних дисциплін. При цьому, увагу приділено формуванню компетентностей з таких аспектів майбутньої діяльності магістрів громадського здоров'я як глибоке розуміння проблем громадського здоров'я та теорій, на які опирається практика; налагодження необхідних зв'язків, ефективного співробітництва та реалізації лідерських якостей; обґрунтування, розробки та прийняття рішень для поліпшення здоров'я з орієнтацією на потреби людей.

Висновок. Розроблена в НМУ імені О. О. Богомольця освітньо-професійна програма підготовки магістрів громадського здоров'я відповідає національним освітнім стандартам та Моделі компетенцій BOO3-ASPHER для кадрів громадського здоров'я в Європейському регіоні. Вона забезпечує засвоєння широкого переліку знань, набуття вмінь та компетентностей для реалізації основних оперативних функцій громадського здоров'я, надання відповідних послуг в рамках міждисциплінарної співпраці та міжгалузевої взаємодії.

ВОЛОНТЕРСЬКИЙ РУХ, ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ СИСТЕМНО-ЦІННІСНОГО ПІДХОДУ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Талалаєв К. О., Бачинська О. В.

Одеський національний медичний університет, м. Одеса

Система залучення волонтерів з числа студентів медичних освітніх закладів до надання медико-соціальної допомоги потребує переосмислення і сьогодні, в умовах дії правового режиму воєнного стану, відсічі і стримування збройної